

Metodologia de l'Enquesta de característiques essencials de la població i els habitatges

1. Introducció

El Cens de 2021 suposa un canvi important respecte als anteriors, això és l'obtenció d'informació a partir de registres administratius. Aquest fet té una limitació, ja que hi ha una sèrie de variables anteriorment investigades que no estan disponibles en els registres administratius, o la qualitat dels quals no és suficient. L'Enquesta de característiques essencials de la població i els habitatges assegura la continuïtat de les sèries censals, amplia, completa i millora la informació del cens a través d'una enquesta que es preveu quinquennal.

L'explotació de l'Enquesta de característiques essencials de la població i els habitatges és l'operació estadística amb codi 77 150 003 del Pla d'Estadística de les Illes Balears 2022-2025, aprovat en el Decret 41/2022 de 21 de novembre.

L'objectiu principal de l'explotació de l'Enquesta és proporcionar informació sobre les persones que resideixen en Illes Balears, sobre els habitatges en les quals resideixen aquestes persones i sobre les característiques dels edificis en els quals se situen aquests habitatges.

El promotor d'aquesta operació és l' Institut Nacional d'Estadística (INE), el qual a través d'un conveni de col·laboració cedeix a l'Ibestat les microdades referents a les Illes Balears. L'Ibestat amplia els resultats publicats de l'enquesta i aporta informació més desagregada en l'àmbit de la Comunitat Autònoma.

2. Àmbits de l'operació

2.1. Àmbit poblacional

L'àmbit poblacional de l'enquesta està constituït per totes les persones que viuen en llars familiars principals de les Illes Balears. S'exclouen per tant les persones residents en institucions o establiments col·lectius.

2.2. Àmbit territorial

L'IBESTAT realitza l'explotació de les dades de les Illes Balears. Sempre que la mostra ho permet, es proporcionen dades desagregades per a Mallorca, Menorca i el conjunt d'Eivissa i Formentera, així com per als municipis de més de 50.000 habitants, que en el cas de les Illes Balears són Calvià, Eivissa i Palma.

2.3. Àmbit temporal

El període de referència pot entendre's en línies generals com la mitjana anual, atès que la major part de la mostra es va recollir en els mesos centrals de 2021. Més detalladament, la recollida d'informació es va dividir en una primera fase realitzada entre abril i agost de 2021 i en una segona realitzada entre els mesos d'octubre de 2021 i febrer de 2022.

El període de temps al que es refereixen les dades, en general, correspon a la data en la qual es realitza l'entrevista.

Es preveu una periodicitat quinquennal de les dades.

3. Disseny mostral

L'INE ha seleccionat una mostra independent a cada província que té en compte la grandària dels municipis.

En els municipis de més de 50.000 habitants s'ha obtingut una mostra aleatòria simple. Les unitats són els habitatges familiars principals, seleccionades mitjançant mostreig sistemàtic amb arrencada aleatòria dins de cada municipi. D'aquesta forma tots els habitatges dins del mateix municipi tenen la mateixa probabilitat de ser seleccionades.

En els municipis de menys de 50.000 habitants s'ha utilitzat un mostreig bietàpic:

- Les unitats de primera etapa són les seccions censals, seleccionades amb probabilitat proporcional a la seva grandària, mesurada aquesta pel nombre d'habitatges principals.
- En les seccions censals seleccionades en la primera etapa s'han seleccionat els habitatges principals (unitats de segona etapa), escollides amb igual probabilitat mitjançant mostreig sistemàtic amb arrencada aleatòria. S'ha investigat a totes les persones que tenen la seva residència habitual en elles.

Aquest procediment de selecció condueix a mostres auto ponderades en cada estrat.

L'INE ha utilitzat el Marc d'adreces georeferenciades (MDG) amb referència setembre de 2020 per a les seccions censals i els habitatges principals.

La grandària de la mostra final per les Illes Balears ha estat de 4.889 habitatges familiars principals, distribuït de la següent manera: 2.846 a Mallorca, 1.127 a Menorca i 916 a Eivissa i Formentera.

4. Definició de conceptes

4.1 Accés habitual a Internet

L'accés habitual a Internet es considera tal quan s'accedeix almenys 5 dies per setmana.

4.2 Suport social

S'entén per tenir suport social el comptar amb algú amb qui es pugui parlar dels problemes quotidians o sentiments. Aquest aspecte només es pregunta a les persones que resideixen soles.

4.3 Coneixement i ús de llengües

Per a totes les persones de dos anys o més s'estudien quatre conceptes relacionats amb la llengua: el seu coneixement, freqüència i lloc d'ús i primera llengua. Les dades referides a primera llengua es refereixen a la llengua parlada en primer lloc en la llar. En tots els casos es pot contestar fins a sis llengües diferents.

En el cas del català, poden existir diferències amb les dades publicades per l'INE:

- Les diferències en les dades referides al coneixement, freqüència i lloc d'ús del català es deuen al fet que l'INE únicament té en compte els casos en els quals es respon afirmativament al coneixement o ús de les diferents varietats del català pròpies de les Illes Balears (mallorquí, menorquí, eivissenc o formenterenc), però es descarten aquells en els quals de forma espontània s'esmenta el català o el valencià.
- Les diferències en les dades referides al català com a primera llengua es deuen al fet que l'INE només té en compte els casos en els quals les persones van respondre l'opció "Català", però descarta aquells en els quals es contesta de forma espontània alguna de les varietats de català pròpies de les Illes Balears (mallorquí, menorquí, eivissenc o formenterenc), a més del valencià.

4.4 Estat de conservació de l'edifici

Percepció subjectiva sobre com està conservat l'edifici, podent-se tenir en compte elements com ara l'estructura i fonamentació, coberta, tancaments exteriors, fusteria interior i exterior, sostres, paviments, divisions, revestiments interiors, urbanització, instal·lacions, etc.

Les persones entrevistades puntuen de 0 a 10 l'estat de conservació de l'edifici. Les diferents puntuacions es categoritzen segons la següent relació:

- Dolent: 0 a 4
- Regular: 5 o 6
- Normal: 7
- Bo: 8
- Molt bo: 9
- Excel·lent: 10

4.5 Grau de satisfacció respecte al temps diari dedicat al desplaçament al lloc de treball o estudi

Percepció subjectiva sobre la satisfacció referida al temps diari dedicat al desplaçament al lloc de treball o estudi.

Les persones entrevistades puntuen de 0 a 10 el seu grau de satisfacció. Les diferents puntuacions es categoritzen segons la següent relació:

- Insatisfet: 0 a 4
- Satisfet: 5 a 8
- Molt satisfet: 9 a 10

Donada la naturalesa de la pregunta, no es tenen en compte les persones que no es troben treballant o estudiant, o que, de fer-ho, ho fan sense desplaçar-se de casa.

4.6 Llar

Grup humà format per una o diverses persones que resideixen habitualment en un habitatge familiar tot l'any o la major part del mateix, no tenen per què existir necessàriament vincles familiars entre els membres del grup.

4.7 Mitjà de transport utilitzat en el desplaçament al lloc de treball o estudi

S'ha establert com a mitjà de transport utilitzat en el desplaçament al lloc de treball o estudi aquell amb el qual les persones que es desplacen a un lloc de treball o estudi cobreix més distància des del seu lloc de residència al lloc de treball o estudi. L'enquesta permet respondre fins a dos mitjans de transport. En conseqüència, la suma dels mitjans utilitzats supera el total de persones que es desplacen a un lloc de treball o estudi. Es classifiquen com "Altres" aquells casos en els quals s'ha utilitzat un mitjà de transport distint dels esmentats.

Donada la naturalesa de la pregunta, no es tenen en compte les persones que no es troben treballant o estudiant, o que, de fer-ho, ho fan sense desplaçar-se de casa.

4.8 Nivell d'estudis aconseguit en comparació amb el nivell màxim dels seus progenitors

Indica si el nivell d'estudis aconseguit per les persones de 16 anys o més és inferior, igual o superior al de major nivell aconseguit per algun dels seus progenitors. A continuació s'indiquen les agrupacions que s'han tingut en compte i el seu ordre de prelación:

- No sap llegir o escriure
- Sap llegir i escriure però va anar menys de 5 anys a l'escola
- Educació primària completa o va anar a escola almenys 5 anys
- Primera etapa d'educació secundària i similar (EGB, Batxiller elemental, ESO, certificat d'Estudis Primaris, certificat d'Escolaritat o certificat de Professionalitat nivells 1 o 2)
- Segona etapa d'educació secundària i educació postsecundària no superior.

Inclou:

- o Segona etapa d'educació secundària amb orientació general (BUP, COU, PREU, Batxiller Superior)
- o Segona etapa d'educació secundària amb orientació professional (FP grau mitjà, FPI)
- o Educació postsecundària no superior (Certificat de Professionalitat nivell 3, títol propi universitari de menys de 2 anys que requereix batxillerat)
- Ensenyaments de formació professional, arts plàstiques i disseny i esportives de grau superior i equivalents; títols propis universitaris que precisen del títol de batxiller, de durada igual o superior a 2 anys. (FP de grau superior, FPII)
- Graus universitaris. Inclou:
 - o Graus universitaris de fins a 240 crèdits ECTS, diplomats universitaris, títols propis universitaris d'expert o especialista, i similars

- Graus universitaris de més de 240 crèdits ECTS, llicenciats
- Màsters, especialitats en Ciències de la Salut pel sistema de residència i similars
- Doctorat universitari

4.9 Nivell d'estudis completats

Aquesta característica s'investiga per a tots els membres de la llar de 16 anys i més i per als progenitors de l'entrevistat amb els quals no conviu. Es defineix com el nivell màxim que l'individu ha superat, validat, normalment, per la corresponent certificació. Així, en el cas que una persona hagi cursat estudis d'un cert nivell sense haver arribat a finalitzar-los, se la considera inclosa en el nivell anterior.

La classificació utilitzada és la CNED-A 2014.

4.10 Nucli familiar

Unitat jeràrquica intermèdia entre la persona i la llar. Constitueixen un nucli familiar: un matrimoni o parella que conviu sense fills, un matrimoni o parella que conviu amb algun fill, un pare que conviu amb algun fill o una mare que conviu amb algun fill. Per formar part del nucli familiar dels seus pares, els fills no han d'estar aparellats ni tenir fills.

Una llar, per tant, pot no estar formada per cap nucli o comptar amb més d'un.

4.11 Persones dependents

Es defineixen com a dependents aquelles persones que, de manera permanent i per raons derivades de l'edat, la malaltia o la discapacitat precisen de l'atenció d'una altra o altres persones o ajudes importants per a realitzar activitats bàsiques de la vida diària o, en el cas de les persones amb discapacitat intel·lectual o malaltia mental, d'altres suports per a la seva autonomia personal.

4.12 Població resident

Es defineix com a població resident en un determinat àmbit geogràfic a aquelles persones que en la data de referència tenen establerta la seva residència habitual en aquest.

4.13 Problemes d'aïllament de l'habitatge

Es consideren les deficiències en l'aïllament que fan que la calefacció no escalfi adequadament l'habitatge, o que penetrin excessivament la calor o els sorolls de

l'exterior. Poden ser signes de mal aïllament les taques d'humitat i la floridura en les parets; la condensació per la part interior de les finestres; l'existència d'habitacions que no s'escalfin a l'hivern tenint la calefacció encesa, o bé no es refredin a l'estiu amb l'aire condicionat; escoltar vent a través de les finestres quan estan tancades.

4.14 Règim de tinència de l'habitatge principal

Relació que existeix entre els residents i la propietat de l'habitatge. Es diferencia entre habitatges propis (per herència o donació, per compra totalment pagada o amb pagaments pendents), llogades, cedides gratis o a baix preu i altres formes.

4.15 Relació amb el lloc de naixement d'almenys un progenitor

Per a aquelles persones que han contestat el lloc de naixement d'almenys un dels seus progenitors s'estableix el lloc de naixement relatiu amb almenys un d'ells. En concret, s'estableix l'esmentada relació amb aquell progenitor amb el qual té major proximitat geogràfica de naixement. Això s'entén de manera distinta en funció de si la persona de referència ha nascut en Illes Balears, en una altra comunitat autònoma o en l'estranger:

- Persona de referència nascuda en Illes Balears. La persona amb la que s'estableix la relació amb el lloc de naixement s'entén com més propera al municipi.
- Persona de referència nascuda en altres comunitats autònomes. La relació de proximitat amb el progenitor s'entén més propera seguint aquest ordre: ha nascut també en altres comunitats autònomes; ha nascut en Illes Balears; ha nascut en l'estranger. A mode d'exemple, si una persona nascuda en una altra comunitat autònoma té un pare nascut en Illes Balears i una mare nascuda en una altra comunitat autònoma, la relació s'estableix amb la mare.
- Persona de referència nascuda en l'estranger. S'entén com més pròxima la relació amb el progenitor que també ha nascut en l'estranger. Si no es dona el cas, s'estableix com més pròxima la persona nascuda en Illes Balears. Si tampoc es dona aquesta situació, en darrera instància s'estableix com més pròxima la persona nascuda en altres comunitats autònomes.

En els casos en què les persones de referència han nascut en el continent europeu (Espanya exclosa) o en Amèrica, si el seu progenitor més pròxim també ho ha fet en el seu mateix continent, s'indica aquesta coincidència.

En el quadre següent es resumeixen les possibles combinacions entre el lloc de naixement de la persona de referència i el seu progenitor més pròxim:

Lloc de naixement persona de referència	Lloc de naixement del seu progenitor més pròxim	Classificació
Illes Balears	Mateix municipi d'Illes Balears	Ambdós nascuts en Espanya Ambdós nascuts en Illes Balears Ambdós nascuts en la mateixa illa Ambdós nascuts en el mateix municipi
	Distint municipi de la mateixa illa d'Illes Balears	Ambdós nascuts en Espanya Ambdós nascuts en Illes Balears Ambdós nascuts en la mateixa illa Ambdós nascuts en distint municipi
	Illes Balears però distinta illa	Ambdós nascuts en Espanya Ambdós nascuts en Illes Balears Nascuts en distintes illes
	Una altra CA.	Ambdós nascuts en Espanya Resta de nascuts en Espanya
	Estranger	Un nascut en Espanya i l'altre nascut en l'estranger
Una altra CA.	Illes Balears	Ambdós nascuts en Espanya Resta de nascuts en Espanya
	Una altra CA.	Ambdós nascuts en Espanya Resta de nascuts en Espanya
	Un altre país	Un nascut en Espanya i l'altre nascut en l'estranger
Resta del món	Illes Balears	Un nascut en Espanya i l'altre nascut en l'estranger
	Una altra CA.	Un nascut en Espanya i l'altre nascut en l'estranger
	Estranger	Ambdós nascuts en l'estranger Ambdós nascuts en Europa excepte Espanya Ambdós nascuts en Amèrica Ambdós d'altres països de l'estranger

4.16 Segona residència

Es tracta d'una residència familiar que sol utilitzar una persona de forma temporal (en vacances, caps de setmana, etc.), durant un mínim de 15 dies a l'any, i que no constitueix residència habitual.

4.17 Servei domèstic

Es considera servei domèstic a tota persona que presta a la llar serveis de caràcter domèstic, a canvi d'una remuneració en diners o en espècie prèviament estipulada (per exemple, xofers, donzelles, mainaderes o assistents de la llar).

4.18 Sistema de refrigeració

Es consideren sistemes de refrigeració els aires condicionats, aparells mòbils o similars, quedant fora de tal consideració els ventiladors.

4.19 Situació d'amuntegament

La situació d'amuntegament en les llars segueix la definició utilitzada per Eurostat. Relaciona el nombre d'habitacions en els habitatges principals amb les persones que les habiten. Es considera que un habitatge està amuntegat si el nombre d'habitacions en la llar és menor a la suma d'habitacions necessàries. El nombre d'habitacions necessàries en la llar segons la composició dels seus membres és igual a:

- a. Almenys una habitació en la llar.
- b. Una habitació per parella.
- c. Una habitació per a cada persona sense parella de 18 anys d'edat o més.
- d. Una habitació per a cada dues persones del mateix sexe d'entre 12 i 17 anys.
- i. Una habitació per a cada persona d'entre 12 i 17 anys, no incloses en l'apartat d.
- f. Una habitació per a cada dos nins menors de 12 anys.

Es comptabilitzen com a habitacions les següents estàncies:

- Els dormitoris.
- Les golfes, soterranis o trasters amb 4m² o més sempre que tinguin accés des de l'interior de l'habitatge.
- Altres estàncies amb 4m² o més a excepció de cuines, garatges, passadissos, vestíbuls, vestidors, rebosts, terrasses obertes i dependències utilitzades exclusivament per a finalitats provisionals.

És important notar que els habitatges en els quals no es recull el nombre d'habitacions, no es comptabilitzen com a llars amuntegades.

4.20 Situació laboral dels membres de la llar

Es recull la situació laboral principal de cadascun dels membres de la llar de 16 anys i més a partir d'una pregunta d'autoclassificació, i es construeix una categoria que resumeix la situació de la llar en el seu conjunt.

4.21 Superfície útil

Es considera superfície útil en metres quadrats a la compresa dins dels murs exteriors de l'habitatge. S'inclou, per tant, no sols la superfície destinada a habitacions sinó també la superfície dels passadissos, vestíbuls, cambres de banys i altres espais que no tenen la

consideració d'habitació. No s'inclou la superfície de terrasses obertes ni jardins, com tampoc la de soterranis, golfes, trasters i altres espais no habitables.

4.22 Tasques domèstiques

Activitats no remunerades realitzades per al manteniment i benestar de la pròpia llar i dels seus membres, incloent-hi activitats rutinàries com preparar el menjar, rentar i planxar la roba, fer la compra i també activitats extraordinàries de reparació, manteniment, cuidat de plantes i animals o gestions administratives, entre elles la recerca d'ocupació.

4.23 Vehicles per persona i llar

Mitjana de vehicles per persona o per llar dels quals disposen les llars i que són usats principalment com a mitjà de transport personal, com per exemple cotxe, moto o furgoneta. No entren en aquest còmput, per tant, els vehicles de lloguer.

4.24 Vehicle utilitzat en el desplaçament al lloc de treball o estudi

S'ha establert com a vehicle utilitzat en el desplaçament al lloc de treball o estudi aquell vehicle amb el qual les persones que es desplacen a un lloc de treball o estudi cobreix més distància des del seu lloc de residència al lloc de treball o estudi. L'enquesta permet respondre fins a dos mitjans de transport. En conseqüència, la suma dels mitjans utilitzats supera el total de persones que es desplacen a un lloc de treball o estudi. Es proporcionen dades dels vehicles més habituals: cotxe; moto; bicicleta; autobús, metre, tramvia o tren; caminant. Es classifiquen com "Altres" aquells casos en els quals s'ha utilitzat un vehicle distint dels esmentats.

Donada la naturalesa de la pregunta, no es tenen en compte les persones que no es troben treballant o estudiant, o que, de fer-ho, ho fan sense desplaçar-se de casa.

4.25 Habitatge adaptat a l'envelliment

És aquell que afavoreix l'autonomia personal a persones majors, amb mobilitat reduïda o discapacitat millorant la seva qualitat de vida tant si compten amb ajuda com si viuen soles. Per a adaptar una llar és necessari eliminar barreres i augmentar la seguretat en els espais. Això pot fer-se, per exemple, amb mesures com les següents:

- Millorar els accessos (evitar desnivells, col·locar baranes en les escales..).
- Sòls fermes antilliscants i de superfície llisa.
- Mobiliaris de formes arrodonides.
- Instal·lació elèctrica que evita allargadors i cables en llocs de pas.

- Dutxa preferentment en lloc de banyera, amb barres agafadores.
- Vitroceràmica preferentment en lloc de fogons de gas.
- Dormitori amb interruptor de llum al costat del llit i telèfon en la tauleta de nit.
- Seients amb reposabraços i respallers alts.

4.26 Habitatge principal

Lloc on una persona normalment passa els períodes diaris de descans, sense tenir en compte les absències temporals per viatges d'oci, vacances, visites a familiars i amics, negocis, tractament mèdic o peregrinació religiosa.

5. Publicació de resultats

L'Ibestat publica les taules amb el següent contingut:

- Llengües:
 - o Principals resultats, com a resum de la informació a destacar
 - o Persones que entenen, escriuen, parlen i/o llegeixen cada llengua
 - o Persones que utilitzen freqüentment o sempre cada llengua
 - o Persones segons llengua inicial
 - o Coneixement i ús del català
 - o Coneixement del català
 - o Freqüència d'ús del català
 - o Català com a llengua inicial
 - o Coneixement i ús de llengües
 - o Coneixement de les llengües més freqüents
 - o Nombre de llengües que es coneixen
 - o Freqüència d'ús de les llengües més freqüents
 - o Nombre de llengües inicials
 - o Llengües inicials més freqüents
- Llars:
 - o Principals resultats, com a resum de la informació a destacar
 - o Tipus de nuclis familiars
 - o Característiques de l'habitatge principal
 - o Règim de tinència de l'habitatge principal
 - o Amuntegament en les llars
 - o Segones residències de les llars
 - o Vehicles de les llars
 - o Separació de residus en les llars
 - o Serveis domèstics remunerats en la llar
 - o Ajuda externa no remunerada en la llar

- Habitatges principals:
 - Instal·lacions i equipament dels habitatges principals
 - Distribució dels habitatges principals
 - Entorn dels habitatges principals
 - Característiques dels edificis
 - Instal·lacions dels edificis
- Persones:
 - Mobilitat quotidiana
 - Dinàmica familiar
 - Suport social
 - Família d'origen
 - Contacte amb noves tecnologies

6. Informació relacionada

Es pot obtenir més informació de l'Enquesta de característiques essencials de la població i els habitatges i la seva elaboració en:

- Eurostat. Informació sobre amuntegament.
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220616-1>
- INE (2023) *Enquesta de Característiques Essencials de la Població i els Habitatges (ECEPOV-2021). Metodologia*.
https://www.ine.es/metodologia/metodologia_ecepov_2021.pdf
- Reglament (CE) Núm. 763/2008 del Parlament Europeu i del Consell, de 9 de juliol de 2008, relatiu als censos de població i habitatge.
<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=doue-l-2008-81667>
- Reglament (CE) Núm. 1201/2009 de la Comissió, de 30 de novembre de 2009, pel qual s'aplica el Reglament (CE) Núm. 763/2008 del Parlament Europeu i del Consell, relatiu als censos de població i habitatge, per la qual cosa es refereix a les especificacions tècniques dels temes i les seves desagregacions.
<https://www.ine.es/define/es/concepto.htm?c=5016&op=30274&p=1&n=20>